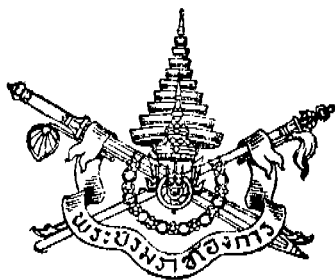

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

พระราชบัญญัติ
การรถไฟแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๔๕๔

ในพระปรมาภิไธย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ธานีนิวัต กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๔

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งการรถไฟแห่งประเทศไทยขึ้นเป็น
เอกเทศ

พระมหากษัตริย์ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา จึงมี
พระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการ
รถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๔”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่น
ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรถไฟแห่งประเทศไทย” หมายความว่า การรถไฟ
ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการของการ
รถไฟแห่งประเทศไทย

“ผู้ว่าการ” หมายความว่า ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

“ รัฐมนตรี ” หมายถึงว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
คมนาคม

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อ
ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจัดตั้ง ทุน และเงินสำรอง

มาตรา ๖ ให้จัดตั้งการรถไฟขึ้น เรียกว่า “ การรถไฟแห่งประเทศไทย ” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) รับโอนกิจการของกรมรถไฟจากกรมรถไฟ กระทรวง
คมนาคม

(๒) จัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการรถไฟ
เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน และดำเนินธุรกิจอันเกี่ยว

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

ตอนที่ ๕๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

กับการขนส่งของรถไฟและธุรกิจอื่นซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการ
รถไฟ

มาตรา ๗ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๘ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยตั้งสำนักงานใหญ่
ในจังหวัดพระนครและจะตั้งสาขาหรือผู้แทน ณ ที่อื่นใดใน
ราชอาณาจักรก็ได้ และจะตั้งสาขาหรือผู้แทน ณ ต่างประเทศ
ในเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีก็ได้

มาตรา ๙ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยมีอำนาจที่จะกระทำ
การต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖
อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) สร้าง ซ่อม จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า และดำเนิน
งานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการ
รถไฟ

(๒) ซ่อม จัดหา เช่า ให้เช่า ถูกรรมสิทธิ์ ครอบครอง
จำหน่ายหรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔

---

(๓) กำหนดอัตราค่าภาระการใช้รถไฟฟ้า บริการ และความ
สะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟฟ้า และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธี
ชำระค่าภาระดังกล่าว

(๔) จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัย การใช้รถไฟฟ้า บริการ
และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟฟ้า

(๕) กู้ยืมเงิน

(๖) รับส่งเงินทางรถไฟฟ้า

(๗) รับขนส่งคนโดยสาร สินค้า พัสดุภัณฑ์ และของอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับกิจการรถไฟฟ้า

มาตรา ๑๐ ให้โอนทรัพย์สินและหนทางสนของกรมรถไฟฟ้า
ให้แก่การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๑ ให้จ่ายเงิน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทจากงบประมาณ
รายจ่ายสามัญของกรมรถไฟฟ้าประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔
กับเงินทั้งหมดในงบประมาณรายจ่ายวิสามัญลงทุนที่เกี่ยวกับการ
รถไฟฟ้าในงบเงินกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจและงบการรถไฟฟ้าประจำ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้แก่การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

มาตรา ๑๒ หุ้่นประเดิมของการรถไฟแห่งประเทศไทยให้ประกอบด้วย

(๑) สินทรัพย์ที่รับโอนมาจากกรมรถไฟเมื่อได้หักหนี้สินออกแล้ว

(๒) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๓ ทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยข้อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๑๔ บรรดาคดี การสอบสวน หรือการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการซึ่งกรมรถไฟเป็นคู่ความหรือเข้าเกี่ยวข้องกับในฐานะใด ๆ ที่ค้างอยู่ในชั้นได้สอบสวน พิเคราะห์ หรือบังคับคดีนั้น ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นคู่ความหรือผู้เกี่ยวข้องในฐานะนั้น ๆ แล้วแต่กรณี แทนที่กรมรถไฟ และให้ถือว่าทนายความซึ่งกรมรถไฟได้แต่งตั้งไว้ในคดีหรือการพิจารณาดังกล่าว เป็นทนายความของการรถไฟแห่งประเทศไทยต่อไปด้วย

มาตรา ๑๕ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมรถไฟ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

มาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ และบรรดากฎหมายข้อบังคับที่ได้ออกตามพระราชบัญญัตินั้น ให้คงใช้บังคับต่อไป ทั้งนี้เพียงเท่าที่มีได้ มีความบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินั้น และที่มีได้มีความจัดหรือแย้งต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แห่งการนำพระราชบัญญัติและกฎหมายข้อบังคับดังกล่าวในวรรคก่อนมาใช้บังคับต่อไป ให้อ่านคำบางคำในพระราชบัญญัติและกฎหมายข้อบังคับนั้น ดังต่อไปนี้

คำว่า “กรรมรถไฟแผ่นดิน” และคำว่า “กรรมรถไฟ” ให้อ่านว่า “การรถไฟแห่งประเทศไทย”

คำว่า “ผู้บัญชาการรถไฟแผ่นดิน” และคำว่า “อธิบดีกรรมรถไฟ” ให้อ่านว่า “ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย”

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๑๕ (๑๓) และ (๑๔) และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ หรือการออกกฎหมายข้อบังคับใหม่ตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ให้ทำโดยกฎกระทรวง

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔

มาตรา ๑๘ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ และพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นเจ้าพนักงาน ตามความหมายแห่งกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๑๙ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับยกเว้น จากการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๒๐ เงินสำรองของการรถไฟแห่งประเทศไทยให้ ประกอบด้วย เงินสำรองเพื่อขาด และเงินสำรองอื่น ๆ เพื่อความประสงค์แต่ละอย่างโดยเฉพาะ เช่นค่าเสื่อมราคา และค่าทำให้อายุเป็นต้น ตามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

มาตรา ๒๑ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเปิดบัญชีเงินฝาก ไว้กับธนาคารตามระเบียบของคณะกรรมการซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

หมวด ๒

การกำกับ การควบคุม และการบริหาร

มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย และเพื่อประโยชน์ ในการนี้ จะสั่งให้การรถไฟแห่งประเทศไทยแจ้งข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือทำรายงานอื่นก็ได้

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๔ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่การรถไฟแห่งประเทศไทยหรือคณะกรรมการจะต้องเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้หน้าเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการของการรถไฟแห่งประเทศไทยคณะหนึ่งเรียกว่า “ คณะกรรมการรถไฟแห่งประเทศไทย ” ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คน แต่ไม่เกินหกคน

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (๑) วางข้อบังคับเกี่ยวกับการต่างๆ ตามความในมาตรา ๕
- (๒) วางข้อบังคับการประชุม และการดำเนินกิจการของคณะกรรมการ

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔

(๓) วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง และการ
ถอดถอนพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๔) วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานของการรถไฟ
แห่งประเทศไทย และข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัยและการ
ลงโทษพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๕) ตั้งอัตรามาตรฐานค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และ
ความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ

(๖) กำหนดค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความ
สะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟเป็นครั้งคราว

(๗) กำหนดอัตราเงินเดือนพนักงานของการรถไฟแห่ง
ประเทศไทย

ค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของ
กิจการรถไฟเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับค่าโดยสารและค่าระวาง
บรรทุก ซึ่งคณะกรรมการกำหนดตาม (๖) นั้น จะต้องประกาศ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้ประชาชนทราบ

ข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานที่คณะกรรมการวางขึ้น
ตามความใน (๔) นั้น ถ้ามีข้อความจำกัดอำนาจผู้ว่าการ

ในการทำนิติกรรมไว้ประการใด ให้รัฐมนตรีประกาศข้อบังคับ
ที่ขอความเชื่อนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๖ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ กรรมการ
และผู้ว่าการจะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และมีความรู้และจัดเจน
เกี่ยวกับการรถไฟ การขนส่ง วิศวกรรม พาณิชยกรรม การ
เศรษฐกิจ หรือการเงิน

มาตรา ๒๗ ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ต้องห้าม
มิให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ คือ

(๑) มีส่วนได้เสียในสัญญากับการรถไฟแห่งประเทศไทย
หรือในกิจการที่กระทำให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งนี้
ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของ
บริษัทที่กระทำการอันมีส่วนได้เสียเท่านั้น

(๒) เป็นพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๓) เป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมือง

มาตรา ๒๘ ให้ประธานกรรมการและกรรมการที่ได้รับ
แต่งตั้งดำรงตำแหน่งสี่ปี แต่สำหรับกรรมการนั้นในวาระเริ่ม
แรกเมื่อครบกำหนดสองปี ให้ออกจากตำแหน่งถึงหนึ่งโดยวิธี

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

จับสลาก ถ้าจะแบ่งออกให้ตรงเป็นกึ่งหนึ่งไม่ได้ ก็ให้ออกโดย
จำนวนใกล้ที่สุดกับกึ่งหนึ่ง

ประธานกรรมการและกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ
จะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกก็ได้

มาตรา ๒๕ ประธานกรรมการและกรรมการย่อมพ้นจาก
ตำแหน่งก่อนถึงวาระ ตามความในมาตรา ๒๔ เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) มีลักษณะต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓

ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระ ให้มีการแต่งตั้ง
ประธานกรรมการหรือกรรมการเข้าแทน แล้วแต่กรณี ผู้ที่ได้รับ
แต่งตั้งเข้าแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลา
ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๐ ประธานกรรมการและกรรมการย่อมได้รับ
ประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ตอนที่ ๕๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔

มาตรา ๓๑ ให้คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย และให้ผู้ว่าการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการ

ให้ผู้ว่าการได้รับเงินเดือนตามที่คณะกรรมการกำหนด และอยู่ในตำแหน่งได้จนกว่าคณะกรรมการจะให้ออกจากตำแหน่ง เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือหย่อนสมรรถภาพ มติให้ผู้ว่าการออกจากตำแหน่ง ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งจำนวนกรรมการทั้งหมดนอกจากผู้ว่าการ

การแต่งตั้ง การกำหนดเงินเดือน และการให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๑ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๒ ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นผู้ว่าการ คือ

(๑) มีส่วนได้เสียในสัญญาเกี่ยวกับการรถไฟแห่งประเทศไทย หรือในกิจการที่กระทำให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของบริษัทที่กระทำการอันมีส่วนได้เสียเท่านั้น

ตอนที่ ๕๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔

(๒) เป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมือง

มาตรา ๓๓ ผู้ว่าการเป็นผู้บริหารกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยทุกตำแหน่ง

ผู้ว่าการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการจัดการและดำเนินงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

มาตรา ๓๔ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ผู้ว่าการเป็นผู้กระทำการในนามของการรถไฟแห่งประเทศไทย และเป็นตัวแทนของการรถไฟแห่งประเทศไทย และเพื่อการนี้ ผู้ว่าการอาจมอบอำนาจให้ผู้แทนของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ได้ตั้งขึ้นตามมาตรา ๘ หรือบุคคลใด ๆ ปฏิบัติกิจการเฉพาะอย่างแทนได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีข้อบังคับซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา ๒๕ วรรคท้าย กำหนดว่านิติกรรมใดผู้ว่าการจะทำได้ก็แต่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อน บรรดานิติกรรม

ตอนที่ ๕๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

ที่ผู้ว่าการทำขึ้นโดยมิได้รับความเห็นชอบดังกล่าว ย่อมไม่ผูกพันการรถไฟแห่งประเทศไทย เว้นแต่คณะกรรมการจะให้สัตยาบัน

มาตรา ๓๕ ผู้ว่าการมีอำนาจ

(๑) แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขึ้นหรือลดชั้นเงินเดือน พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าพนักงานเช่นว่านั้นเป็นพนักงานชั้นที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยโดยไม่แย้งหรือขัดต่อข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

มาตรา ๓๖ เมื่อผู้ว่าการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยคนหนึ่งขึ้นเป็นผู้ทำการแทนผู้ว่าการชั่วคราว และให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

ตอนที่ ๕๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

ให้ผู้ทำการแทนผู้ว่าการมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้ว่าการ
เว้นแต่อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการในฐานะกรรมการของการรถไฟ
แห่งประเทศไทย

มาตรา ๓๗ ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ และ
พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย อาจได้รับเงินรางวัล
ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๓

ความสัมพันธ์กับรัฐบาล

มาตรา ๓๘ ในการดำเนินกิจการของการรถไฟแห่ง
ประเทศไทย ให้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน
และความปลอดภัย

มาตรา ๓๙ การรถไฟแห่งประเทศไทยจะต้องได้รับความ
เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงจะดำเนินกิจการดังต่อไปนี้
ได้ คือ

- (๑) สร้างทางรถไฟสายใหม่
- (๒) เลิกสร้างทางรถไฟที่ได้เริ่มสร้างแล้ว หรือเลิกกิจการ
ในทางซึ่งเปิดเดินแล้ว

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๐

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔

- (๓) เพิ่มหรือลดทุน
- (๔) กู้ยืมเงิน
- (๕) จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์
- (๖) ตั้งอัตรามาตรฐานของค่าภาระการใช้ไฟฟ้า บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าโดยสารและค่าระวางบรรทุก

(๑) กำหนดอัตราค่าโดยสารหรือค่าระวางบรรทุกต่ำกว่า กิ่งหนึ่งของอัตรามาตรฐานหรือสูงกว่าอัตรามาตรฐานเกินร้อยละ สิบห้า

มาตรา ๔๐ ข้อบังคับดังกล่าวในมาตรา ๒๕ (๓) และ (๔) ต้องเสนอรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ในระหว่างที่รอการพิจารณาของรัฐมนตรานั้น ให้ใช้ข้อ บังคับนั้นไปพลางก่อน และถ้ารัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ข้อบังคับดังกล่าวเป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบ กระทั่งกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้ข้อบังคับนั้น

มาตรา ๔๑ การรถไฟแห่งประเทศไทยจะต้องไม่วางระเบียบ ว่าด้วยการใช้ไฟฟ้า บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจน

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

การกำหนดค่าภาระการใช้ไฟฟ้า บริการ และความสะดวกเช่น
ว่านั้นอันจะเป็นการขัดกับนโยบายของคณะรัฐมนตรีในทาง
เศรษฐกิจและการคลัง

ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งนโยบายดังกล่าวในวาระก่อนให้คณะ
กรรมการทราบ

มาตรา ๔๒ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดทำงบประมาณ
ประจำปีแยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ สำหรับงบลงทุนให้
นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วน
งบทำการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๔๓ รายได้จากการรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับจาก
การดำเนินงานให้ตกเป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทยสำหรับ
เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

รายได้ที่ได้รับในบั้นหนึ่ง ๆ เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายสำหรับ
ดำเนินงาน ค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่า
เสื่อมราคา และเงินสมทบกองทุนสำหรับจ่ายสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงาน
ในการรถไฟแห่งประเทศไทยและครอบครัว เงินสำรอง
ธรรมดาซึ่งตั้งไว้เพื่อขาด เงินสำรองขยายงาน และเงินลงทุน

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔

ตามที่ได้รับความเห็นชอบตามความในมาตรา ๔๒ แล้ว เหลือ
เท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

แต่ถ้ารายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับรายจ่ายดังกล่าว นอกจาก
เงินสำรองที่ระบุไว้ในวรรคก่อน และการรถไฟแห่งประเทศไทย
ไม่สามารถหาเงินจากทางอื่น รัฐพึงจ่ายเงินให้แก่การรถไฟแห่ง
ประเทศไทยเท่าจำนวนที่ขาด

มาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการทำรายงานปีละครั้งเสนอ
รัฐมนตรี รายงานนั้นให้กล่าวถึงผลงานในปีที่ล่วงแล้วของการ
รถไฟแห่งประเทศไทย และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของ
คณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

หมวด ๔

การร้องทุกข์และการสงเคราะห์

มาตรา ๔๕ ให้พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยมี
สิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการ
กำหนด

มาตรา ๔๖ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดให้มีกองทุน
สำหรับจ่ายสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานในการรถไฟแห่งประเทศไทย

ตอนที่ ๕๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔

และครอบครัวในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ประสพอุบัติเหตุเจ็บป่วย หรือกรณีอื่นอันควรแก่การสงเคราะห์

การจัดให้ได้มาซึ่งกองทุนดังกล่าวในวรรคก่อน การกำหนดประเภทของผู้ที่พึงได้รับการสงเคราะห์จากกองทุนและหลักเกณฑ์การสงเคราะห์ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับซึ่งคณะกรรมการกำหนด

ข้อบังคับดังกล่าวในวรรคก่อน ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๕

การบัญชี การสอบ และการตรวจ

มาตรา ๔๗ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีอันถูกต้อง แยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำและมีสมุดบัญชีลงรายการ

(๑) การรับและจ่ายเงิน

(๒) สินทรัพย์และหนี้สิน

ซึ่งแสดงการงานที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควร ตามประเภทงาน พร้อมด้วยข้อความอันเป็นเหตุที่มาของรายการนั้น ๆ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

มาตรา ๔๘ ทบทวนให้คณะกรรมการตั้งผู้สอบบัญชีคนหนึ่ง
หรือหลายคน เพื่อสอบและรับรองบัญชีของการรถไฟแห่ง
ประเทศไทยเป็นปี ๆ ไป

ห้ามมิให้ตั้งประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ ผู้รอง
เป็นผู้แทนของการรถไฟแห่งประเทศไทย พนักงานของการรถไฟ
แห่งประเทศไทย หรือผู้มีส่วนได้เสียในการทำงานที่การรถไฟแห่ง
ประเทศไทยจัดทำ เป็นผู้สอบบัญชี

มาตรา ๔๙ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุด บัญชี
และเอกสารหลักฐานของการรถไฟแห่งประเทศไทยในเวลาอัน
สมควรได้ทุกเมื่อ และเพื่อการสอบบัญชี ให้มีอำนาจไต่ถาม
สอบสวนประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ และผู้แทนหรือ
พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

มาตรา ๕๐ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยความ
คำชี้แจงอันควรแก่การสอบบัญชีที่ได้รับ ตลอดจนความสมบูรณ์
ของสมุดบัญชีที่การรถไฟแห่งประเทศไทยรักษาอยู่ และต้อง
แถลงด้วยว่า

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔

(๑) งบดุลและบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีเพียงไรหรือไม่

(๒) งบดุลและบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นแสดงการงานของถาวรไฟฟ้าแห่งประเทศไทยที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควร ตามข้อความคำชี้แจงและความรู้ของผู้สอบบัญชีเพียงไรหรือไม่

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจบัญชีของการรถไฟแห่งประเทศไทยในเมื่อรัฐมนตรีร้องขอ

มาตรา ๕๒ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันหลังจากวันสิ้นปีบัญชีของการรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย จะต้องโฆษณารายงานประจำปี แสดงบัญชีงบดุลบัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน เพียงสิ้นปีบัญชี พร้อมกับรายงานของผู้สอบบัญชีที่คณะกรรมการตั้งขึ้นตามความในมาตรา ๔๘.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี